

Izhaja
10., 20. in zadnjega
dné vsakega meseca.

Naročnina
stane 1 gld. na leto.

Posamne številke
po 5 kr.

GLASNIK

Krščanski delavci, združite se!

Naročnino in dopise

pošiljajte uredništvu

»Glasnik«

Cesta v Mestni Log 4.

Oglasila

delavcev, ki nimajo dela,
ali delodajalcev, ki
iščejo delavcev, se vspre-
jemajo zastoj!

Štev. 3.

V Ljubljani, 31. januarja 1899.

Letnik V.

Kako si morejo delavci po- magati?

Revež je vedno spodej. Delavci čutijo to resnico v živo. Kedo se meni zanje? Posamezni delavec je res zapuščen trpin. Natorna potreba sili torej delavce, da se združujejo. Še le v družbi morejo kaj pomenjati. Žalibog, da so razdvojeni po načelih. Socijalni demokratje in krščanski socijalci so med njimi in hud boj vre med tema dvema vrstama. Boj na dve plati slabi delavce: na jedni strani boj proti skupnemu delavskemu sovražniku, boj za boljše razmere, boj za obstoj, za življenje, na drugi strani pa ne manj ljuti boj za načela. In to, da se delavci bojujejo tudi za načela, jim dela čast. Ne samo za kruh, marveč tudi za resnico!

Naši bravci poznajo oba boja in čutijo tudi sveto potrebo, ki nam nalaga, da se upiramo brezbožni, prekucijski socijalni demokraciji, pa tudi boj proti brezsrčnemu kapitalizmu.

Veliko število tistih, ki se štejejo med izobražene, nima že nobenega smisla za resnico več. Dušo pozna le takrat, ko ji govori s svetopisemskim lahkoživcem: »Duša, jej in pij in bodi dobre volje!« Zato pa tudi ne čuti nobene potrebe načelnega boja. Tem ljudem se gre samo za uživanje. In zato po pravici pravimo, da mora vsacega poštenjaka navdajati spoštovanjem lepi pojav med delavci: navdušenje za resnico in junaštvo v boju zanj.

Že nebrojnokrat smo v svojem listu razkrivali načelne zmote socijalne demokracije. Danes se pa ne mislimo pečati s tem. Zdi

se nam namreč potrebno, da opišemo nekatera poglobljena pravila o drugem boju, — boju za gospodarsko samostanost, boju proti kapitalizmu. Prepričani smo, da bo to mnogo koristilo. Tako izprevidijo naši bravci, kako je res mogoče pomagati delavskemu stanu.

I. Politična organizacija.

Politična organizacija delavskega stanu je potrebna. Tega nam ni treba na dolgo dokazovati. Najpreje je ta organizacija zato tako važna, da se vzbudi med delavci samozavest in zavest ravnopravnosti. Politična zrelost se širi med njimi. S tem se poučé o svojih političnih pravicah in tako raste njihov pogum in njihova moč.

Dalje more samo politično delo nekatere stvari vrediti delavcem v prid. Dobrih zakonov je treba delavskemu stanu; teh pa ne more dobiti, če se ne briga za politiko. Če se hoče znižati delavska doba, če se hočejo ustanoviti dobra zavarovanja za slučaj bolezni, nezgode, onemoglosti in starosti, če se hoče poskrbeti za varstvo žensk, otrok, mlajših delavcev pri delu, je za vse to treba dobrih zakonov. Da se pa dosežejo, je treba politične delavske organizacije, ki kaže smeri, po katerih se mora gibati zakonodajstvo.

Konečno je pa politična organizacija zato potrebna, da pripomorejo delavci ljudstvu do politične veljave. Tako kot je sedaj, ne moremo nikamer priti. Presiti liberalni zastopniki mest in fabrikantov lahko uganjajo neumne komedije v državnem zboru; saj imajo vsega dovolj in ne briga jih nič stradajoče ljudstvo. Zato je treba v državnem zboru res ljudskih zastopnikov, ne pa lahkoživih

komedijantov. To je mogoče le po splošni volivni pravici. V tem oziru pa delavci s politično organizacijo mnogo pripomorejo, da se širi ta misel in da se bo tudi kedaj izvršila.

Politična organizacija se ustanavlja po političnih društvih. Krepi se pa s političnimi shodi in s prebiranjem časopisov. Rekli smo, da je važna. Toda ta organizacija se ni vse in ne more biti vse. Ravno v tem oziru greši socijalna demokracija največ v škodo delavcem, ker povsod meša politiko. Politika je potrebna stvar, a jedina ni. Politika je opolzla. Ljudje, ki se zanašajo samo nanjo, se zelo zelo kmalu goljufajo. Z vso silo se vdeležujejo nekaj časa političnega boja; potem pa naenkrat odnehajo, ker vidijo, da niso nikamor prišli. Politični uspehi so počasni in težavni. Zato je pa treba pri politični organizaciji treznosti, trdnosti, požrtvovalnosti, zatajevanja. Vseh teh lastnostij pa nima, kedor je samo politik. Treba je skrbeti za podlago zdravega političnega delovanja. Ta podlaga je — gospodarska organizacija. O posamnih vrstah te organizacije pišemo v prihodnjih člankih.

Zasebna last in nje socijalni pomen.

IV. Zasebna last in človeška družba.

Preostaja mi še pokazati pomen zasebne lastnine za človeško družbo sploh. Socijalni demokratje obetajo zlato prihodnost človeški družbi, ako se vpelje komunizem. Vsega bo na ostajanje, vede in umetnosti bodo cvetele, kakor še nikoli do zdaj, in nikomu se ne bo treba več truditi. Marse

LISTEK.

Agltator.

Slika, spisal Lipe Vrhovski.

I.

Bilo je v nedeljo popoldne v trdeji zimi. Hladen veter je brusil okoli hišnih oglov male vasice Čretnice, da se je malo številce ljudi stiskalo za oglom Grmove prodajalnice, kjer je vidoma bilo slišati kaj novega. Vsaj še zvonovi, ki so poklicali ljudi k večernicam, niso popolno razpršili te radovedne družbe. In kdo je bil tam? V sredi vsakdanjih vaskih zidakov, katerim vsaj po zimi ne diši delo, — vidimo človeka srednje starosti, v na pol gosposki obleki, katerega je vse poznalo za Gintarjevega Janeza. Kot kočarjev sin doli ob potoku živel in rasel, potepal in druge »muhe« uganjal je po Čretnici vse dneve svoje mladosti, dokler ga ni zalotila vojaška doba, s katero je Janez izginil iz avsi za dolgo časa. Poleg svojih nemalo-

pridnosti imel je namreč naš Janez precej bistro glavo in navrh še bolj gladek jezik, da je pri vojakihi lahko izhajal. Sreča mu je tudi služila, da je nekoč pri vajah s konji rešil nevarnosti svojega poveljnika, na kar je postal korporal. S tem pa mu je zrastle tudi veliko prevzetnosti, da skoraj ni hotel več poznati domačih ljudi, celo tovarišev ne, temveč strašno se šopiril z nemsčino, katere se je pri vojakihi za silo navadil.

Minula mu je tako dōba vojaška. Kam sedaj? Avanzirati to vidi, da ne more, je le še premalo podkovan z znanjem. Domu iti, tam pridno delati in svojo staro mamico rediti ... brr ... ! to je pa že prekmetsko zanj.

Ravno v tem času, ko zadnje dni vojaške službe premišluje o bodočem svojem stanju, naleti neki večer v gostilni novo družbo. Dva »gospoda« srednje starosti sta zbrala okoli sebe mnogo delavcev, ter s početka tiho, čedalje glasneje jim pridigovala. Janez, ob stranskej mizi sedeč, se jame čedalje bolj zani-

mati za njiju govore, posebno ker se mu zdi, da so nekateri stavki, kakor nalašč zanj.

»Pravico hočemo, vsem enako pravico! Čemu bi moral jeden trdo delati, zmrazovati in se ubijati, med tem ko drugi gosposki ljudje lenarijo brezi dela, živijo pa, kakor ptiči, brez vse skrbi. Vsem enakopravnost?« Takšno je bilo jedro govorov, kateri so Janeza kar potegnili v obližje in ga popolnoma omamili.

»Živela enakopravnost!« to geslo mu hipoma priraslo k srcu. In kaj bi ne? Ni mu treba veliko skrbeti za prihodnost, vsaj bode po tem novem evangelju skoraj prišel čas, da se bode delilo občno imetje. »Bedak jaz, da bi takšnih okoljščinah si še iskal drugje kruha in trdega dela!«

V tem sklepu ga je še posebej potrdil novi »agent« in ker se mu je Janez priročen zdel v govorici in obnašanju, mu je naročil, naj po preteku službe pride k njemu »v družbo.« To je Janezu dopadlo in čez nekaj dni ga najdemo pri širokoznanemu agentu

n. pr. pravi: »Ko se bo komunistična država že dosti razvila, potem delo ne bo več sredstvo za življenje, temveč prva potreba življenja.« S tem hoče reči, da bodo ljudje ravno tako radi delali, kakor sedaj radi jedo in pijejo; da se to nikdar ne bode zgodilo, izprevidi vsak pameten človek. Vender se jih dosti najde, ki to verjamejo, kakor je Eva verjela, ko jej je skušnjavec obetal, da bodeta z Adamom bogova, ako bosta jedla prepovedan sad.

Ako le nekoliko premišljujemo bistvo in posledice komunizma, bomo spoznali, da bi bil tudi za človeško družbo v obče škodljiv.

Produkcija se bo gotovo zmanjšala tako pri poljedelstvu, kakor pri obrtniji, kajti ne bo nobenega dosti močnega nagiba, ki bi ljudi priganjal k vstrajnemu delu. Za »splošno dobro« se nobeden ne trudi preveč, posebno ako za svojo osebo nima pričakovati kakega dobička. In tega bo manjkalo v komunizmu.

Če bo delavec še tako pridno delal celi dan, si za svojo osebo ne bo nič poboljšal, kajti med tisoči družih se to še poznalo ne bo. Veselje do dela ga bo minulo, in vse bo le prisiljeno. Posledica tega pa bo, da se bo splošno veliko manj pridelalo, kot bi se lahko, in začelo se bo pomanjkanje najpotrebnejšega. Skušnja kaže, da začneta pridnost in delavnost pojemat i še celo v onih deželah, v katerih se sicer priznava privatna posest, pa je javna varnost jako majhna, ali pa prehudi davki vzamejo ljudem skoraj ves sad njihovega truda in jim pusté le toliko, da morejo živeti. Splošna korist ne premaga lenobo, treba je, da se človeku pokaže: »Vidiš, kako je ta kruh dober; če boš pridno delal, bo pa tvoj in samo tvoj, in čim bolj pridno boš delal, več ga boš dobil.« Mož bo delal, da ga bo veselje gledati, in ne bo treba nobenega nadzornika, ki bi ga priganjal.

Pa recimo, da se bo tudi v komunistični državi vsega dosti pridelalo, toda sedaj nastane drugo vprašanje. Vsega je dosti in vse je skupno, in po komunističnem načelu bi bilo najboljšé, ko bi bila tudi skupna usta, ki bi vse to pojedla. Ker ima pa usta le vsak svoja, zato se bo moralo deliti, in sicer se bo morala delitev vršiti potom države; kajti nikakor ne gre, da bi si vsak sam vzel od skupnega kupa, kar potrebuje, ker potem bi kmalu ne bilo nič več skupnega. Toda tu ne bo mogoče dobiti prave

mere. Vsi bodo morali jednako delati, toraj bo morda prav, če tudi vsi jednake dele dobé? Pa to ne bo šlo, kajti nekaterim, ki veliko potrebujejo, to ne bo zadostovalo, drugim pa, katerim je kmalu dosti, bo še ostajalo, in sčasoma si bodo lahko nahranili lep kapital. Kapital posledica socijalizma!

Če bodo pa vzeli za mero potrebe posameznikov, pa zopet ne bo prav. Vsi morajo jednako delati, zdaj pa jeden še enkrat toliko dobi kot drugi, samo zato, ker ima slučajno še enkrat tako velik želodec. Toraj tudi ta mera ni prava! Sploh naj se vzame kakoršna koli mera, zmeraj se bo premnogim godila krivica, pravica je mogoča le pri zasebni lastnini, kjer vsak to vživa, kar si je poštenim potom pridobil; tu ni treba nič delitve, in je tudi veliko manj nevoščljivosti kot v komunizmu, kjer bo veljalo pravilo: »Sodrug i le skupaj, čim več vas bo, tem manj boste dobili.«

Težava bo tudi pri delitvi dela, katero je, kakor znano, različno težko, dasi tudi jednako potrebno. Tu se bo treba odločiti ali ostanejo dosedanj i različni stanovi, ali pa se odpravijo. Vzemimo, da se ohranijo stanovi. Ker imajo vsi jednake pravice in je vse skupno, si bo gotovo vsak smel izbrati stan, kateri je prikladen njegovim zmožnostim in mu ugaja. Zdaj se bo brez dvoma vsak čutil zmožnega za kaj več, za nadzornika, profesorja, uradnika ali kaj podobnega. Za rudokopa, dimnikarja ali kaj podobnega bo le malo kandidatov, in še tisti, ki so že popred v nižjih stanovih delovali, bodo kmalu zgubili veselje do poklica. Nezadovoljnosti bi bile v tem slučaju vrata na stežaj odprta.

Da se temu odpomore, bi bilo treba posamezne stanove odpraviti, in vsak bi moral vse znati in vse delati, kakor bi ravno nanj vrsta prišla. Socijalisti obetajo, da se bo to tudi zgodilo. Seveda kako, to je drugo vprašanje. Tudi smo opravičeni sumiti, da pri njih vede in umetnosti ne bodo ravno preveč cvetele, kajti glavna stvar bo ostala vedno le materijalna produkcija blaga, pri tej bodo morali vsi delovati. Potem se bodo pa lahko učili, pesnikovali in peli, kakor je tudi danes marsikdo po dnevi čevljar, zvečer pa vzame harmoniko v roko, in naredi kako domačo. Seveda, če bo pri tem sistemu ljudi katerikrat kak Beethoven ali Dante razveseljeval, to je drugo vprašanje. Gotovo je, da je sloboda pri izbiranju stanu mogoča le pri

zasebni lastnini, in da vede in umetnosti v socijalizmu ne bodo cvetele.

V. Nravni pomen zasebne lasti.

Pozabiti pa ne smemo tudi pravnega pomena zasebne lastnine. Ta naganja človeka k delu, katero je močen pripomoček za krepostno življenje, med tem ko je lenoba vir raznih pregreh.

Dve lepi čednosti, radodarnost in usmiljenje, sta mogoči le na podlagi zasebne lasti, in ta se spremeni v nekaj prostovoljni komunizem, ako dičijo lastnike te kreposti. In tako postane zasebna lastnina trdna podlaga medsebojnega prijateljstva in ljubezni, med tem, ko bi bila posledica skupnega imetja le sovraštvo in nesloga.

Mnogo bi se dalo še povedati v obrambo zasebne lastnine, vendar upam, da se je že iz dosedaj povedanega vsakdo prepričal, da sta sreča in napredek človeštva mogoča le na njenej podlagi. Res je, da je tudi danes premnogo zla na svetu, toda to ne izvira iz zasebne lastnine kot take, ampak iz nje napačne porabe. Treba je, upravo in pridobivanje privatnega imetja navesti v pravilne meje, in zasebna last bo postala zopet vir blagostanja za vse stanove brez izjeme. Leon XIII. priporoča v ta namen, naj zakoni skrbé, da bode vsakdo dobil priliko, da si kaj pridobi in prihrani. Potem bodo kmalu vsi pošt eni in delavni ljudje izprevideli, da je zasebna lastnina sama po sebi res vir sreče za človeštvo, in zastopniki komunistične ideje bodo zopet večinoma le tatovi in goljufi, kakor so bili že pred Marxom in Lasalleom. Popolnoma napačno pa delajo tu socijalni demokratje, ki hočejo vsled zlorabe nekaterikov odpraviti sploh vso zasebno last.

Socijalno vprašanje se ne bo rešilo s tem, da se odpravi zasebna last, ampak s tem, da se pravilno uredi in z zakoni zavaruje. Potem se le, kadar se enkrat to zgodi, se bodo zopet povrnil i mirnejši in boljši časi, in ljudje bodo vsaj v veliki večini živeli zopet srečno in zadovoljno. Vsega uboštva pa tudi na ta način ne bo mogoče odpraviti; kajti zemlja je in ostane solzna dolina, in Gospodove besede: »Reveže boste vedno imeli med seboj«, ostanejo vedno resnične. Kolikor je pa sploh mogoče, se dá doseči le na podlagi zasebne lastnine, katero je Bog sam na Sinajski gori potrdil, govoreč med gromom in bliskom: »Ne želi svojega bližnjega blaga!« (Deseta božja zapoved.)

socijalizma — bolj e v službi, nego pa v »družbi«.

Ker je bil Janez že od mladosti jako malomaren v verskih rečeh, pri vojaki h pa je še to malenkost zanemarjal, ni bilo težko našemu »agentu« iztrebati mu še zadnjo kal verskega mišljenja. Ko se je to dovršilo, podučeval ga je agent nekaj časa za novi posel, v katerem se je Janez kaj kmalu izuril. Gladko obnašanje in sladek jezik ga je prikupil kmalo, kjer je med nevednim ljudstvom začel delo novodobnega agitatorja.

Dosedaj v Čretnici še niso znali kaj o socijalizmu in njegovih navkih. Vas ta je namreč precej v hribih, med košatim gorovjem. »Da bi toliko teh klancev ne bilo tukaj«, tožil je marsikateri ptujec, dospevši v Čretnico, »pa bi bil ta kraj nad vse prijeten!« Seveda se temu ne dá premagati.

Kraj je precej rodovit en, zato tudi jako obljuden. Ker ljudij ne živi polje in živinoreja, bavijo se z delom v kamnolomih, steklarni in enacih podjetjih. V Čretnici se le ti delavci ob nedeljah radi zbirajo, popivajo,

dostikrat tudi pretepajo. Posebno na »muhi« imajo domačini ptuje delavce, kateri se enako trotom v panju, kaj radi usiljujejo posebno tam, kjer je lažje delo in boljši zaslužek.

Bilo je v decembru leta 1897, ko je nastopila znana volilna doba za peti novovstanovljeni oddelek volilcev. Takrat so se odprla vrata premnogim agitatorjem, ki so polni mogočih in nemogočih obljub se vsiljevali med prosto ljudstvo, posebno med delavce. Baš takrat je nastopil v svojem novem poslu tudi naš Janez, to pa ravno v domačej vasi prvič, kjer je kot domačin upal največ uspeha. Neke nedelje dopoldne se je pripehjal v Čretnico, kjer se je koj na vasi dajal svojim rojakom upoznati, ker to se mu je zdelo potrebno, da bi potem njegova beseda več zaleгла.

V gruči tovarišev se je napravil koj domačega in jako zgovornega prijatelja. Le to nekaterim ni dopadlo, da se Janez ne odkrije pred cerkvijo, niti ko je poludne zvonilo. Nekateri se za to niti brigali niso, ali starejši možje so majevali z glavami, polglasno

govoreč: »Ne bo nič tako vse, kakor bi imelo biti pri Janezu, dečko se je menda še le pokvaril po svetu.«

Ali Janez je v tem pregovarjal radovedne tovariše, naj pridejo drevi v gostilno pri »Zeleni žabi«. Ondi bodo zvedeli marsikaj, s čemur se jim sedaj še niti sanja ne. Seboj naj privedejo mnogo tovarišev, rokodelcev in delavcev, tudi nekatere kmete, katerih imena se posebej napove, naj ne izpustijo.

»Tu je premrzlo za stati in govoriti«, reče naposled zbranej gruči, »drevi se več kaj pomenimo! Samo da gotovo pridete! Ti Korle ne pozabi na Grebenčeve sinove, Joža na Breznikove in Miha pa na Slamnikove! Delavce iz kamnoloma privede »polir« Marko, iz steklarne jih tudi mnogo pride. Toraj na svidenje!«

Poslovivši se Janez krene naravnost mimo hiš doli po cesti, kjer ob potoku stoji precej obsirno poslopje, to je naznačena gostilna pri »Zeleni žabi«.

Liberalizem liberalcev.

Glasilo naših liberalcev »Slov. Narod«, prinesel je dne 19. t. svoj »veto«, glede razširjenja volilne pravice za mestni zbor. Kakor se razvidi iz dotičnega članka, poliva o spominu na izid državnozbornske volitve v peti skupini kurja polt naše napredno-liberalne može. Z ozirom na te volitve zde se piscu dotičnega članka razmere take, da bi delavcem volilna pravica ne bila v korist.

Tudi se mu zdi premalo garancije za svobodno glasovanje. Sicer bi bilo pa razširjenje volilne pravice le nekaka igra v roke klerikalcem.

»Slovenski Narod« je tukaj vendar enkrat naravnost povedal, da mu za interese in pravice delavskega ljudstva nič ni. Narodna stranka se je s tem razkrinkala dovolj. Ako se delavstvu v Ljubljani zato ne da volilna pravica, ker noče trobiti v rog liberalcev, ki za delavstvo še niso nikdar kaj storili, potem so si izrekli ti »svobodomiselniki« može sami obsodbo. Boje se poraza, boje se ljudskega glasu, ki bi morda zatrobil smrtno melodijo našim liberalcem. Strah pred ljudstvom in krščanskimi nazori jim brani dati ljudstvu, kar je njegovega. Strah pred ljudstvom jim podaja na jezik misel o garanciji svobodnega glasovanja in to onim ljudem, ki pri vsaki volitvi vihte bič nasilstva nad glavami od njih odvisnih volilcev. Pri volitvi za peto skupino se je vžitniškim paznikom zapovedalo, voliti liberalne volilne može. To je Glasnik objavil takoj po volitvi. In ti ljudje, ki s krušno torbo v roki zapovedujejo volilcem koga naj volijo, ti ljudje, ki najemajo pri vsakih volitvah gostilne in kotle za golaš, v katerih in s katerim delajo voljo volilcev, ti ljudje hočejo garancijo za svobodno glasovanje? Oj, kaj ne stori vsega strah v zmesanih in breznačelnih buticah! Toda s to mislijo se mi popolnoma strinjamo, ker bo vzela iz rok zadnje orožje liberalcem in ker je z ozirom na ljudsko voljo velike važnosti. Toda da bi mi hoteli priznati, da nam vsled tega volilna pravica ni v hasek, to naj si gospoda nikari ne domišlja. Delavci ne bomo nehalno zahtevati svojih pravic, dokler jih ne dobimo. Nasli bomo tudi potov, s katerimi bomo obrnili sebična liberalna srca in »Narodu« smo celo hvaležni, da nas je podrezal k delu. Liberalci po svojem glasilu pa niso samo javno priznali, da so nasprotni delavskemu stanu, marveč so tudi priznali, kako »na koncu« da so že. Zadajo drobtino njihove »slave«, ljubljansko mesto si hočejo ohraniti s tem, da ljudstvu ne dajo njihovih pravic, ker vedo, da v njem nimajo zaupanja. In kako bi tudi mogli imeti naši liberalci v ljudstvu zaupanje? Delavcev in obrtnikov beda je čimdalje večja. Draginja živil, stanovanj in drugih potrebščin je neznosna. Zaslužki pa čimdalje manjši. Vkljub temu rastejo mestne naklade od leta do leta. Ljudstvo, ki sicer komaj živi, mora pa nositi vsa bremena. Liberalci na rotovžu pa gospodarijo, kakor da bi imeli milijone v rezervi, ne zмене se za tožbe in slabe razmere prebivalstva.

Hišni posestniki in trgovci v veliki večini zahtevajo povračilo davka od najemnikov in kupovalcev, ki so v ogromni večini brezpravni ljudje. Iz tega se razvidi, da skoro vsa bremena nosijo delavski stanovi. In tem stanovom naj se samo diktira? Ne, in stokrat ne! Opozarjati moramo vse naše somišljenike posebno one, ki vže imajo volilno pravico za mestni zbor, da se postavijo odločno na svoje noge. Zadnji čas je vže, dovolj je

vsega preziranja, dovolj vsega potrpljenja. Stopimo skupaj in s skupno silo zahtevajmo ljudstvu pravic in varčno občinsko gospodarstvo. Onim obrtnikom, trgovskim pomočnikom, pisarjem, delavcem in malim uradnikom, ki se vedno vidijo v liberalni stranki ljudske prijatelje, pa kličemo v spomin članek v »Narodu« z dne 19. t. m., v katerem se delavskemu ljudstvu odrekajo pravice do javnih zastopov, samo zato, ker se bojé za svoj obstoj. Mi pa hočemo da se vrši tudi pri nas ljudska volja, vkljub liberalizmu naših liberalcev!

Politika po svetu.

Zboljšanje plač uradnih slug. V svoji zadnji predbožični seji je poslanska zbornica sklenila na predlog vlade povišati uradnim slugam njihove plače. Za »ljudski blagor« vneti socijalni demokratje so ob tej priliki prisli na dan s predlogi, ki niti niso spadali v področje zboljšanja plač, in so hoteli menda zavleči obravnavo in sklep o zboljšanju plač uradnih slug. Poleg socijalnih demokratov so tudi nekatere druge frakcije levice delale za se reklamo »skozi okno« in so nasproti vladni predlogi, da zakon stopi v veljavo z dnem razglasitve, zahtevale, naj stopi že z novim letom v veljavo. Misel sama je dobra, toda tisti, ki vedo, koliko veljave ima danes parlament, je moral uvideti, da se s tem postava samo zavlačuje. Zbornica je res sprejela zakon v smislu levičarjev. Sedaj je pa gosposka zbornica tudi vsprejela zakon, toda v smislu vladne predloge. Cela stvar mora toraj še enkrat romati pred poslansko zbornico, da dobi pravno moč. Toda kedaj se bode zgodilo? V poslanski zbornici buči zopet obstrukcija in zavira vse delovanje. Niti najnujnejše zadeve se ne rešijo. Mogoče je celo, da vlada zaključí ali pa razpusti državni zbor. Po §. 14. pa vlada ni opravičena zboljšati plač služabnikom, toraj imajo brez dvojbe služabniki veliko škodo. Sedaj bi že lahko imeli boljše plače, tako se pa ne vé, kedaj bode kaj. Iz tega se lahko vidi, koliko srca in pameti ima za ljudski blagor stranka obstrukcije in z njo socijalna demokracija, pa tudi oni poslanci desnice, katerim je parlament samo molzna krava ter ga obiščejo po največ samo takrat, kada jim izroča mleko — v podobi desetakov.

Naša organizacija.

Katoliško društvo za mladeniče. Je priredilo v nedeljo dne 22. t. m. zvečer ob 6. uri v domu kat. rokod. pomočnikov lep zabaven večer. Pevci tega koristnega društva so zapeli nekaj pesmi prav dobro. Č. g. katehet Stroj je imel govor, v katerem je slikal kot največjega dobrotnika delavskih stanov — katoliško cerkev. Apostoli so bili delavci in so posebno delovali med svojim stanom. V srednjem veku je združila kat. cerkev obrtne stanove v cehe in takrat je bila tudi zlata doba za rokodelstvo. Sedanji papež izdal je prekrasno okrožnico o delavskem vprašanju in ko bi ljudje poslušali poglavarja sv. cerkve, bi bilo kmalo pomagano trpečim stanovom. Duhovnik lahko veliko stori za delavske stanove. Kolping je bil sam pomočnik in je sam videl, kako zelo je v nevarnosti pogube ravno delavski stan. Šel je studirat kot 24 letni mož, dosegel je duhovski stan in se v tem stanu posvetil rokodelskim pomočnikom. Tako vidimo, da je cerkev vedno skrbela za delavce. Bolnišnice in razni redovi, koliko store ti za delavski stan! Dalje omenja potrebe in koristi konvikta in gimnazije, ki jo namerava ustanoviti prevzvišeni knezoškof. Burna pohvala je sledila res lepim besedam g. govornika. Dobro jo je pogodil tudi deklamator »treh svetni-

kov.« Igra »v božični noči« se je igrala v občno zadovoljnost. Tako smo preživeli zopet lep večer, ki je pokazal, kaj stori požrtvovalno delo.

Slovenskemu kat. pevskeemu društvu »Zvon« so darovali v podporo od 10. julija do 31. dec. čast. gg.: Jožef Tretalt 50 kr., Radoslava Pelc 50 kr., Ivan Zadnikar 50 kr., Anton Supin 50 kr., Iv. Zavbi 1 gl., A. Svetlin 50 kr., J. Gostinčar 50 kr., I. Kastelic 50 kr., A. Kregar 50 kr., Neža Zabukovc 50 kr., Janez Zabukovc 50 kr., I. Sever 60 kr., Gašpar Bolte 1 gl. 50 kr., Lorenc Sarc 1 gl., Helena Svetličič 50 kr., Jerca Jare 1 gl., Marija Kavčič 1 gl., Helena Tomc 1 gl., Marija Kristan 56 kr., Artur Zan 56 kr., Avgust Pečar 56 kr., Vinko Zajc 56 kr., Iv. Suštar 56 kr., Anton Krek 56 kr., Jakob Martičič 56 kr., Franc Gorjup 56 kr., Ivan Maček 50 kr., Jožef Jeriha 56 kr., Jožef Sedmak 56 kr., Jakob Terček 50 kr., Franc Zaversan 50 kr., Franc Melh 50 kr., Vekoslav Pelc 1 gl., Valentin Acceto 50 kr., Teodor Acceto 50 kr., Franc Poderžaj 56 kr., Ivan Može 50 kr., Marija Vodnik 50 kr., Franc Slatner 1 gl., Ivan Kristan 50 kr., Peter Bohinc 50 kr. č. g. dr. Iv. Ev. Krek 1 gl. Bog jim poplačaj in obudi se mnogo posnemalcev.

Iz Železnikov 15. januv. 1899 Ker se zadnji čas mnogo piše in govori o konsumnih društvih, daje mi povod, da tudi o našem kons. društvu č. čitateljem podam nekoliko vrstic, da ne bodo mislili, da je našem društvu z rožicami postljano. Iz med mnogih kons. društev sme biti naše morebiti najbolj ponosno, da se je vkljub mnogim javnim in tajnim nasprotnikom možato obdržalo in čuditi se moramo, da še tako krepko životari. Upam, da to samohvalo bratska društva prijazno odpustijo, ko se iz naslednega prepričajo, da ne pretiravam. Nobeno društvo ni imelo in nima toliko brezplačnih čuvajev in paznikov, kakor naše, celo ljubljansko ne, akoravno imajo redarje, vojake in druge stražnike. Ni nam bilo mogoče niti ene same točke prestopiti, ker so s čisto vestjo in sebično požrtovalnostjo tako pazno na naše delovanje gledali. Vsake malenkosti so se poslužili in nadlegovali in bujskali so razne oblasti proti nam. Prosili bi bili gotovo za smrtno obsodbo, in bi jo bili tudi sami izvršili, ko bi jim bilo dano. Iskali so pri nas pezdinje, ko svojih brunov niso čutili, za koje pa mi dobro vemo. Pomilujemo jih, da so se zaman trudili. Radi bi se jim bili skazali hvaležne, da bi jim bli poslali novoletno darilo, ko bi ga Vaš uredniški koš ne bil požrl. Potrebno bi bilo, da bi tudi naša metla pri njih svoj posel izvrševala, pri nekojih bi imela mnogo opravila. Kot dobri državljani so skrbeli, koliko bo država oškodovana pri davkih zavoljo našega društva. Povedati jim moramo, da je naše društvo že plačalo 75 gl. raznih davkov od dohodkov, ki smo jih pravilno naznanili. Minulo jubilejno leto prineslo je tudi nam mnogih naprav. Med temi je dobro to, da smo dobili dvorazrednico in pa novo poštno upraviteljico, ki nam pošilja denarne pošiljave po 1 kr., ko smo prej morali po 3 kr. plačevati, za kar smo hvaležni. Dobili smo mrliške liste v nemščini, zaspanost našega občinskega odbora, ker se še ni ganil in poslal peticije za slov. vseučilišče in nadsodišče v Ljubljani. Za naše društvo nam je še posebej prineslo novih postav. Zaradi skrbi in varnosti zdravja naših udov nam je bilo zapovedano, da mora biti mesogled pri vsaki živali, ki jo bomo zaklali, pričujoč. Zato jih moramo vprašati: Je li res tako v postavi? Veselili so se, ko je neki slovenski list nekaj mlatil po konsumnih društvih, in eden iz med njih, ki je nekaj znal cvrtna na repo navijati, si je bil izposodil omenjeni list in ga je brezplačno z velikim veseljem nosil okoli, in s trdnim upom pripovedoval, da naša društva gredo rakom žvižgat, kakor vsa njegova prejšna rokodelstva in opravila. Ne vemo pa ali bo »Glasnik« z dne 10. t. m. tudi nosil okoli ali ne. Ako hoče, ga pri nas lahko dobi in izposodi, ker tako rad brezplačno kaj zve iz časnikov. Ko je bil pred 10 leti pri nas sveti misijon, si niso tako bratsko odpustili in se združili nekaterniki med seboj, kakor sedaj ko se gre proti nam. Tedaj je naše društvo po-

trebno za naš telesni in za njihovi dušni blagor. Upamo, da kakor so se preteklo leto zastojni trudili, da tudi letos bolje ne bo, ako jih še bolj jezi. Ne vemo, kaj storijo, ko se brezuspešno trudijo, morda prestopijo k pravoslavni veri, kakor obetajo v Idriji storiti, kakor je naznanila zadnji čas tukaj neka gospica, ki je prišla iz Ljubljane. V poduk smo bili vzeli dopis o kons. društvih v »Slovenecu.« Ravnali smo se, kolikor je bilo primerno, po njegovih navodilih, a še nismo vstregli našim posli - nadzornikom. Nikakor nam ne morejo dosti postav natveziti, o tem bi lahko poročal mesoglednik. Mi pa gledamo z zadovoljnostjo v preteklo leto. Dobro smo se bojevali, dobro blago po nizki ceni kupovali, srečno dokončali in čaka nas še gotova dividenda. S pogumom pa gledamo v prihodnost, zaupajoč na svoje voditelje in v božjo pomoč, da bi nas tudi v prihodnje varovala vseh naših prijateljev, sovražnikov se bomo pa sami.

K o n s u m e n t.

Drobtine.

Vseslovenska delavska slavnost. Pripravljalni odbor nujno prosi gospode, ki so se lani zavzemali za prepotrebni sestanek slovenskega delavstva, da takoj po večjih slovenskih krajih zanesujejo kraje v ne odbore ter sestavo istih naznanijo g. Luki Smolnikarju, stolnemu vikarju v Ljubljani. Tako bi se spravila agitacija za slavnost v najlepši tir. Vabila na slavnost bodo skoro izšla. Na delo z vsemi močmi!

Lucchenijevo izpovedi. Nekavi viši avstrijski politični uradnik si je izprosil pri Švicarski vladi dovoljenja, da sme obiskati Lucchenija v zaporu. Temu uradniku je morilec naše cesarice med drugim povedal, da je dobil nalog usmrtiti cesarico na nekem italijanskem anarhističkem shodu v Losanni. Povedal je tudi, da je bilo določeno, da po zločinu zbeži do prve postaje, da se odpelje v Pariz. Priznal je tudi, kar je razvidno iz nekaterih tajnih spisov, da je v zvezi tudi z drugimi anarhisti iz katerih spisov je tudi razvidno, da je bil umor naše cesarice določen in ne samo slučajen, kakor se je s prvega mislilo. Lucchenijevo kamnito srce se je precej omehčalo in gotovo tudi obžaluje svoj čin, žal da prepozno.

V Barceloni se je pri zidanju odvajajočega kanala porušilo zidovje in zasulo veliko število delavcev. Osemnajst trupel so dobili mrtvih izpod razvalin.

91.989 avstro-ogerskih podanikov se je izselilo minulo leto preko morske luze v Ameriko. Ogromno je to število in presega kar za 4000 število izseljencev leta 1897. Tukaj lahko misli vsak razsoden človek, kakšne socialne razmere da morajo vladati v naši državi. Iz teh števil naj bi razmišljali zastopniki narodov v našem parlamentu, potem bi pač morali uvideti, kako ne zmirno je škodljivo za našo monarhijo bedasto rogoviljenje v zbornici.

Samomorov je bilo na Dunaju minulo leto 371. Toraj več kakor vsaki dan eden, celó žensk se je usmrtilo 76.

Proti Jetiki je iznašel, kakor poročajo razni listi, slavni hrvatski elektrotehnik Teslo gotovo od pomoč elektrike. Da bile ta najdba res kaj koristila, ker ravno pri delavskih stanovih se dandanes nahaja toliko te žalostne bolezni.

Zanimiva zamenjava. Neka tatka je na svojem potovanju v Pragi zbolela in umrla. Sorodniki so hoteli, da se truplo ranjce tete prepelje v Berlin. Ko pride rakev v Berlin in jo odpro, v njej pa najdejo mesto tete ruskega vojaka v polni uniformi. Urno brzovijo v Prago, od koder dobijo odgovor, da se je morala pripetiti zamenjava in da se je morala teta prepeljati v Petrograd. In res iz Petrograda so odgovorili, da naj pokopljejo generala mesto tete. Teta je bila tu pokopana z velikimi vojaškimi častmi.

Socialni demokratje častilci židov. Da so socialni demokratje židovski kleeplazci, to nam je znano, da pa ne bode kdo dvomil, naj ga potrjuje še sledeči dokaz. V Kolinu na Češkem so nedavno demonstrirali v prid židom proti kristjanom. Glavni del de-

monstracije je obstajal iz neprestanega klicanja soc. dem.: Živili židje in sramota kristjanom. Vedno jasneje se kaže, kam jadra židovska socialna demokracija.

Kako rešuje o brezverski učenjaki žensko vprašanje. Francoski pisatelj de Kolvil (Colleville) pravi, da se ne dá rešiti žensko vprašanje drugače, nego da se vse ženske pomozé. Ker je pa ženskih več nego možkih, zato predlaga, naj se uvede m n o g o ž e n s t v o.

Državni služabniki. Kričachi v državnem zboru so srečno dosegli, da je zakon za zboljšanje plač državnih služabnikov še vedno nerešen. Gosposka zbornica ga je popravljene izročila državnemu zboru. Če bodo sedaj zopet liberalni, socialno demokratski in nacionalni rogovileži ure in ure govorili, potem se zakon iznova zavleče. Tisti poslanci, ki so mirno vstrajali brez dolgih in popolnoma nepotrebnih govorov, so delali v korist državnim služabnikom. Tisti pa, ki so vpili in šarili, so jim škodovali. O tem je sedaj vsak pameten človek prepričan. Naši bravci naj le premislijo, da ljudje, ki sicer vse storé, da bi uničili veljavo državnega zbora, ne morejo imeti s svojimi govori drugega namena, nego metati nerazsodnemu ljudstvu pesek o oči. Naj pusté obstrukcijo; potem bo pa državni zbor tudi toliko močan, da bo lahko izvršil svojo voljo. Sedaj je pa ne more in neumno je trditi, da bi se v sedanjih razmerah proti volji vlade dalo kaj doseči. Tega niso krivi naši poslanci, marveč kričachi vseh strank na levi državnega zbora. Zato pa čaka še vedno 22.928 državnih služabnikov v žalostnih razmerah svojega zboljšanja.

Judovska nesramnost. »Dělnik« pripoveduje z Brna v svoji zadnji številki to-le: V Wohlmutovi tvornici sta hotela dva judovska uradnika dobiti zase pošteno krščansko delavko. Ona ju je prezirala. Zato sta si izmislila ta-le načrt: Jeden izmed judov je poslal delavko s pisemcem v svoje lastno stanovanje. Dekle pride, nič hudega slutéč, pred sobo in pozvoni. Tu se prikaže fabriški jud in jo hoče potegniti seboj. Drugi jud mu pride na pomoč. Toda delavka je s pestjo krepko obdelovala oba junaka; vrh tega pa klicala na pomoč. Tako se je rešila. — V neki drugi tvornici sreča jud delavko na stopnicah, ko je ravno nesla umivalnik z vodo. Hoče jo poljubiti. Dekle se mu brani; ko se pa žid le še slini, mu trešči vodo v obraz. Žid se je takoj shladil.

Strokovno društvo krščanskih rudarjev na Nemškem šteje že 28.000 členov. Dohodkov je bilo l. 1898. — 38.000 mark; potrošilo se je 21.000 mark. — Tu se vidi, na kakšni podlagi vspevajo strokovna društva.

Nehvaležnost — plačilo sveta. V Valčanski občini živi oseba, katero mora sedaj, ko je popolnoma opešala, občina živiti. Ta oseba pa ima sina in hčer, ki sta oba v dobri službi. Sin ima okolu 800 gl. letne plače, hči pa 400 gl. Mati je skrbela, da je do kruha pripravila svoja otroka, v zahvalo sta pa ji povrnila, da sta jo pustila na milost in nemilost občini. Jako lep vzgled, kako ta dva otroka spolnujeta četrto božjo zapoved. Plačilo njima gotovo ne odide.

Kmetijski upor. V aradški županiji na Ogerskem v mestecu Nova Sv. Ana so volili novega župana. Ker je bil izvoljen mož, katerega kmetje niso marali, je ljudstvo udrlo v občinsko hišo in hotelo vse razdrobiti in pretepsti. Žandarji so začeli takoj streljati med ljudi tr so ubili šest oseb in jih ranili mnogo. Celó vojaštvo je moralo poseči vmes. Na Ogerskem so zares še prav azijske razmere, že na vsaki volitvi je nekaj mrtvih in ranjenih! Ali ni Ogerska sredi civilizovanega sveta? Saj se tudi drugod sprimejo ljudje ob takih prilikah in mora miriti oblast, ali da bi tako streljali med ljudstvo žandarji in bi naskakovali nanje vojaki, to je že pač redkokedaj. Na Ogerskem je pa vlada največ sama kriva takih krvavih prizorov, ker preveč protežira svojo stranko in pošilja ogenj in žveplo na vse, kar se ne klanja njenemu bogu. To se pravi že malo po barbarski braniti svoje politično stališče!

Darovi:

»Glasniku« v podporo:

I. Bernard kaplan, sv. Križ pri Litiji 50 kr., V. Remškar kooperator Jesenice, 30 kr., Benedik Hšar, Zagorje, 10 kr., J. Kaneval, Ljubljana, 10 kr., Oskar grof Kristalnik, Borovlje, 50 kr., M. Zorko, kaplan, Režica 20 kr., Iv. Debevšek, kaplan, Sv. Martin na Pasi, 20 kr.

Vabilo

k

rednemu občnemu zboru

Slov. kršč. socialne zveze v Ljubljani

ki se vrši

v nedeljo, dné 29. januarija t. l.

ob pol 10. uri dop.

v dvorani Katoliškega doma, Turjaški trg št. 1.

Vspored:

1. Pozdrav predsednika.
2. Poročilo tajnika.
3. Poročilo blagajnika.
4. Odobritev računov za leto 1898.
5. Volitev odbora.
6. Razni nasveti.

K obilni vdeležbi vabi vse člane

Odbor.

Ob 9. uri bo v Uršulinski cerkvi sveta maša.

Mlad trgovski pomočnik,

dobro izvežban v mešani trgovini, želi stopiti takoj v službo. — Več izve se pri urednistvu našega lista.

Čevljarskega pomočnika

sprejme takoj v traino delo čevljarski mojster Ivan Mehle v Tržiču.

Podpisani usojam si slavnemu p. n. občinstvu, zlasti gospodom trgovcem uljudno naznaniti, da sem otvoril v Ljubljani

zavod za snaženje in stanovanj in oken.

Prevzemam v snaženje izložbena in sobna okna ter likanje sob. Tudi cele nove stavbe prevzemam v temeljito očiščenje, istotako tudi javne zavode in urade.

Čestita naročila prejemlje iz prijaznosti Jožef Maček, prodajalnica tobaka, Mestni trg št. 6.

V obilni obisk se priporoča

Peter Matelič,

Martinova cesta št. 81.

KATHREINER-
Kneippova
sladna kava.

Stara mamica, še meni!

Že leta sem izpricano izvrstna primes k kobilavi kavi. Pri živčnih, srcnih, želodčnih boleznih, pri pomanjkanju krvi etc. zdravniško priporočena. — Najprijetnejša in zdravilna kavana pijača v stotineh rodovinah.